

1921 оной
декабриин
21-һээ гарана

ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ХҮДЭЛМЭРИЙН ДОЛООН ХОНОГ

Бүхы республикада хабаатай хэмжээ ябуулганууд
Буряад Республикын Правительствын Президиумэй зүблөөн - июлиин 8
Сибирь болон Алас - Дурна зүгэй нютагууд хоорондын ахамда санитарна врачнуудай суглаан - июлиин 10-11
Үхибүүдэй зунай амаралта эмхидхэлгын талаар республикын селекторнэ суглаан
Буряад Республикын Президент - Правительствын Түрүүлэгшэ А.В.Потапов. Республикын типографида мүнгэ номололгын программа бээлүүлгын асуудалнуудаар суглаан - июлиин 7
Эрхэтэн зоние хүлеэн абалга - июлиин 7
Шажан мүргэлэй нэгдэлнүүдтэй харилсаха талаар Сөведэй зүблөөн - июлиин 9
Албанай хэрэгээр Прибайкалийн райондо ошолго - июлиин 8
Политическэ зүбшэлгын Сөведэй зүблөөн - июлиин 9
Экономико ба социальна халбаринууды хүтэлхэ онсо гуримай ёһоор бүридхэгдэн комиссийн суглаан - июлиин 11
Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо
В.К.Агалов.
Хүдэлдэггүй предпрятинуудай талаар комиссийн зүблөөн
Архийн продукци үйлдбэрлэхэ ба худалдаха талаар албан хоорондын комиссийн зүблөөн
Тарбагатайн райондо туһа үзүүлхэ хойшолошогүй хэмжээ ябуулганууд тухай республикын министерство болон албан зургаануудай хүтэлбэрлэгшэдтэй суглаан
Буряад Республикын налог татабарин Кодексын проект зохиолго
Түнхэнэй үндэһэтэнэй паркын мүнгэнэй-ажахын ажал ябуулгы шалгалга.
Хяагта хотын промышленна түхээрлэгнүүдтэ уһа хэрэгэлгыг гүрэнэй талаһаа шалгалгыг эмхидхэлгэ.
2-дохи ТЭЦ-тэ үнэхэ шандаруу хүлээгдээгүй ушарта хаядагыг усадха хэмжээ ябуулганууды хиналта.
Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшонор:
А.Н.Жильцов.
1997 оной бюджет тухай Хуули бээлүүлхэ талаар хэмжээ ябуулгануудай дүүргэлты зүбшээн суглаан - июлиин 10
1998 ондо гүрэнэй сэрэгэй захил хараадуулга.

Бюджетдээ гадуур жасануудай ажал хубилгаха талаар дурадхалнууды бэлдэлгэ.
1998 оной бюджетэй политикын ба элдэб бюджетүүдэй хоорондохи харилсаанууды гуришуулгын хараа шэглэлы бүридүүлгэ "Пакбанк" гэжэ акционернэ бүлгэмэй сөведэй суглаан - июлиин 11
Облигациин урьһаламжа хубаан тарааха талаар хэмжээ ябуулганууды бэлдэлгэ
Л.Ч.Нимаева.
Буряадта киногой 100 жэлэй оёе үнгэргэхэ талаар эмхидхэлэй комитедэй суглаан
"Лютеран социальна албан - Инкорп" гэжэ уласхоорондын тэдхэмжэ туһаламжын эмхийн делегацитай уулзалга.
Залуушуулай хэрэгүүдэй, физкультур а болон спортын, туризмын талаар гүрэнэй комитедэй шагналнууды барюулга
Ажалай сүлөө һууринуудай бүхэроссин банкын дансаар ажалгүй хүнүүды республикаһаа гадуур газарта ажалда оруулха хэрэгэй эмхидхэлгэ
Л.П.Табалаев.
Зарчнэ, Солдатска, Тулунжа, Исток, Сокол тосхонууды зайн галай талаар хангалгын байдал шалгаха хүдэлмэриг эмхидхэлгэ.
Түлишын - элшэ хүсэнэй комплексын ба ашагта малтамалай халбарин предпрятинуудай 1997 оной түрүүшын хахадта ажал хэһэн дүнгүүды шэнжэлэлгэ
Москва ба Санкт-Петербург хотонуудһаа ерээжэ, газарай баялг ашагладаг, геологин-бэдэрэлгын хүдэлмэриг мүнгөөр тэдхэдэг эмхинүүдтэй уулзалга.
Архитектурна хиналтын, лицензи үгэдэг түбэй хүдэлмэрилэгшэдтэй Барилга-хабсаргалгын хүдэлмэрийн шанарай талаар суглаан - июлиин 8
Гэр байра тушааха талаар хахад жэлэй дүн гаргалгын суглаан - июлиин 9
Б.Ц.Семёнов
Эдэе хоолой нэгэн налог нэбтэрүүлгэ
Шэнэ ургасын хадагалалгада плодоовощной баазануудай бэлдэлгыг шалгалга
"Байкалфарм" МНПО-гой үйлдбэриг технологийн талаар шэнжэлэлгэ.
Буряадай стандартизациян ба метрологийн түбтэ семинарта хабаадалга - июлиин 7-10
Түлишэ-тоһодолгын зүйлнүүды зүбөөр ашаглахы шалгалга.

Буряад Республикын Президентын
ба Правительствын хэблэлэй албан.

ЭМ ДОМ ОЛДОХО ГҮ?

Июлиин 3-да Буряад Республикын ниислэл хотодо "Бухгалтерска бүридхэл ба налог татабари" гэнэн темээр аптекин ажал ба э м х и н ү д э й хүтэлбэрлэгшэдэй, бухгалтернуудай семинар хүдэлмэрэ эхилбэ. Тус семинары Москвагай "Результат" гэнэн фармацевтическо-нэбтэрүүлгын аудиторска

фирмэ үнгэргэнэ. Энэ фирмын түлөөлэгшэ Г.В.Родина (тус семинарай хүдэлмэриг хүтэлбэрлэгшэ) фирмэ тухайгаа хэлэхэдээ, 1991 онһоо хүдэлжэ эхилхэмди, аптекинүүды болон тэдэнэй складууды шалгаха ажал ябуулнабди гэжэ тэмдэглэнэ. Энээнэй урда, июлиин 1-дэ, Элүүры хамгаалгын министрствын түсэбэй ёһоор республикын аптекин ажахы ба эмхинүүдэй хүтэлбэрлэгшэдэй суглаан үнгэргэгдөө. Зондо Эм домой талаар туһа хүргэлгын управлениин начальник А.С.Алексеевагай хэлэхээр, тус суглаан дээрэ республикын зоние эм домто бодосуудаар хангаха халбари хүндэ байдалда оронхой, мүнгэнэй дутагданһаа боложо, эм домто бодосууды абаха гаргашан хараалагданһаа 50 процентээр доогуур байна.

Мүн урданай фармацевтическэ халбарин хүтэлбэрлэхэ зургаанай хандарһанай удаа зоние эм домто бодосуудаар хангаха гүрэнэй шэнэ политика хараалагдаагүй. Тиймэнээ нэн түрүүн "Эм домто бодосууд тухай" хуули шэнэдхэн болбосоруулха хэрэгтэй гэжэ тэмдэглэбэ. Суглаанай дүнгүүдээр хэдэн шийдхэбэринүүд абтаба.
Харин семинарай үедэ Москвагай мэргэжэлтэ дээрэ хэлэгдэнэн темээр сугларагшадта тодорхой заабари зүбшөөлнүүды үгэжэ, олон тоото асуудалнуудта харюусаа. Тус семинар 2 үдэр соо ажаллаа.
Л.ПЕРГЕНОВ.
ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ:
Г.В.Родина үгэ хэлэнэ;
семинар эмхидхэгшэд.
Г.САМБЯЛОВАЙ фото.

Түүнлэсэдэй йөлүү

"БАЙГАЛАЙ ДОЛГИНУУД" ЭБХЭРЭН, НҮНЭ НОМИН ЭРЬЕ НҮРЭХЭНЬ

Июлиин 1-дэ "Байгалай долгинууд" ансамбль Франци ошоо. Тэндэ үнгэргэгдэхэ хэдэн фестивальнуудта, тэрэ тоодо "Шубуудай фестивальда" хабаадаха юм. 25 хүнһөө бүридхэн тус ансамбль поездоор Москва, удаань Польшо хүрэтэр ошоод, автобусто нуужа, июлиин 11-дэ Францида хүрэхэ.
Ансамблиин хүтэлбэрлэгшэ А.О.Хабитуевай хэлэхээр, тэдэнэр нара хахад соо тэндэ байха юм. Тийхэдэ августын 6-да Испани гаража, тэндэ үнгэргэгдэхэ фестивальда хабаадаха.
- Би нёдондо жэл тийшэ ошод һэмби. Харин мүнөө танил нютагтаа ошоһондо мэдэрэл түрэнэ. Тэндэ нёдондо танилсаһан нүхэдни байха. Газар дайда, зоние харангаа өөһдэдыгөө харуулаад ерэхэмнай. Мүнгэ зөөрээр, дэмжэлгын үгэнүүдээр туһалһан түрэл факультедэйнгээ (БГУ-гай эхин классуудай факультет) деканадта ехэ баярыг хүргэхэ байнаб, - гэжэ ансамблиин хатарша Оксана Очирова хэлэнэ.
Зандан Номшиев футболоор дэлхэйн чемпионда Францида нүгөө жэл үнгэргэгдэхэ байһанда ханалаа мэдүүлнэ.
Хари гүрэн гарахая байһан оюутадта түрэлхидэйн, нүхэдэйн һүүлшын захянууд үгтэжэ, "Байгалаймнай долгинууд" эбхэрэн, Лаурна эрье хүрэтэр зорибо.

А.АНГАЕВ.

ХАМТЫН НАЙР

Монгол ороной Орхон, Булган ба Буряадай Сахааминай аймагуудай хөөрэлдэнэн харилсаан жэл бүри үргэдэнэ. Хилэ шадархи энэ аймагуудай түлөөлэгшэд энэ харын 20-до түрүүшынхивэ хамтаран сугларжа, зунай найхан найр наада үнгэргэхэ түсэбтэй. Орхон аймагай дэбисхэр дээрэ бүхэ барилдаагаар, волейболоор, мори урилдаагаар мұрысөөнүүд болохо юм. Тийхэдэ хүдэр солбон хүбүүд үрээ мори нургаха арга шадбарияа олондо харуулха.
Найрай үедэ эд бараанай яармаг болохо юм. Мүн уран найханай бүлгэмэйхид дуу хатаргаа дэлгэхэ. Сахааминай аймагай байгуулагдаһаар 70 жэлэй ойн баярай найр нааданда хабаадаһан Булган аймагай Хуралай дарга Энхбай тус найрай ябаса, бэлдэхэл тухай аймагай захиргаанай хүтэлбэрлэгшэдтэй онсолон хөөрэлдөө.
С.НАМЖИЛОВ.
Сахаамин хото.

СОРОГООРХИДОЙ БНЯР

Ахын аймагай Сорог нютагта июлиин 3-да ехэ найр наадан болобо. Зунай заншалта Сурхарбаан соогуур Сорог гол дээгүүр баригданан шэнэ хүүргын ашагалгада тушаалгын баяр ёһолол болоо бшуу.
Хуушан хүүргэнэ үнинэй һэлгэгдэхэ болонхойшые наа, мүнөө болотор иимэ арга болонжо үгы байгаа бшуу. Ушар шалтагааниинь булганда мэдээжэ-мүнгэнэй дуталдалга.
Тээд мүнөө "Аха" кооперативай оролдолгоор сорогоорхид шэнэ хүүргэтэй болобо гэсшэ.
Шэнэ хүүргыг ашагалгада тушаалгын баяр ёһололдо аймагай олон тоото хүн зон, мүн холыншые айлшад хабаадаа.
Б.БАДМАСАНЖИН.

БУҢАЛГААН ҮРГЭЛЖЭЛҮӨӨР

Улаан-Үдэ хотын эмшэз дахинаа буһалгаалба. Жшээлхэдэ, хотын 4-гэхи поликлиникин хүдэлмэрлэгшэдтэ бүри нёдондо жэлэй салин түлэгдөөгүй. "1996 оной ноябрь-декабрь харануудай салин абааһаа, ажалдаа гарахабди" гэнэн эрилтэ тэгэнэр табина.
- Буһалгаан манга хэрэгтэй бэшэ, бидэ хилээмээшые абаха мүнгэгүй дээрэлхэ иигэхэ баатай болонобди. - гэжэ эмшэз мэдүүлнэ. Гагна МБД-гэй албатан, багшанар хэдэн харынгаа салин абаагүй байһаар.
А.БУДАЕВ.
БГУ-гай оюутан.

Фоторепортаж

Ухибүүдэйнгээ түрүүшын алхам хэхиень хаража байһан эхэ, эсэгын зүрхэн эзлүүдгүй баяраар билгаран байдаг гэшэ. Тиигэншьегүй аргагүй. Бээһээшни таһарһан амиды мяхан үе

үмдэһэн хүбүүднай танихаар бэшэ. Жэгдэ алхалан, жэрэг-жэрэг гээд жагсаалда ябахандаа гоё гэшэнь. Таб-яб гэһэн алхаса бүхэниинь асфальт дээрэ "тамгалагдана" хэбэртэй.

дэхи, 5-дахи разрядай мэргэжэлтэ тогоошод хоолыень буйлуулдаг. Өөһэдын теплицэ болон овош гаридаг газартайбди. Үгтэхэ хэмжээнэйнэ зэргээр мяхаар таһалдууддаггүйбди. Хахад жэлэй туршада хүбүүдтнай мэргэжэлдэ һуралсаад, Эрхүүгэй гү, али

СЭДЬХЭЛЭЭ ХАНАЖА ТАРАА НЭМДИ

дамжуулжа ябана. Амжалта бүхэнөөрнь баясанаш. Ядуу шадуухан, холыншье газарта ябахадань, зүүдэ зүнгөөрөө мэдэржэ, сэдьхэлшни хүлгөөтэй гү, али дарууланги болодог бэшэ гү?

Амиды мэндэ ябаһан сагтаа хүндэ үри хүүгэдһээ хашарха, садаха гэжэ байха гү? Хай, үгыл хаш даа. Гэбэшье һургуули һударта һураха, хадам харида гараха гэхэшэлэн ажабайдалдманай элдэб шалгалта-дабаанууд үзэгдэдэг. 20 наһаяа гүйсөөдүй хүбүүдтэ эрхэ бэшэ уялгата албан гэжэ байдаг һэн гүб даа.

Байсын шулуун хүндэ юм, хүндэшье хадаа Байгал далайн долгиндо эрхэ бэшэ мухаряал даа. Баабайн хүбүүн эрхэ юм, эрхэшье хадаа Баатар хаанай албанда

Түргэхэнөөр лэ һурана даа, шолмохонуудшни. Бүхы наһаараа тэдэнэр энээндэ һураһан шэнгээр үзэгдэнэ.

Сэрэгшын уялга үгэлгын ёһололой дүүрэхэдэ, частиинь командир, полковник В а л е н т и н

Шэтын областдо оршодог тусхай газарнуудта эльгээгдэжэ болохо, ямар нэгэн хөморолдоото газар руу ябуулагдахагүй, - гэжэ хүбүүдэйнгээ алба хэжэ байһан частиин командир В.Н.Погожевой хэлэхэдэ, түрэлхин бүхэнэй досоо баяр

баясхалангаар д э л б э р ж э байхадал гээ һэн.

Энэ ушарые баһа гайхахын аргагүй. Арбаад жэлэй урда тээ зунайнгаа амаралта хэрэглэн, Кавказай, Хара далайн курортнуудта амарха гү, али газар үзэхэ гэжэ хан харгы ябадаг, тэндэхи хүнүүдээр хани нүхэд болодог байһан гэшэбди. Нэгэ гүрэнэй эрхэтэд байһан, аха дүү арадуудайнгаа газар уһан дээрэ хүбүүгээ дайнда эльгээхэ хэн дуратай байхаб даа.

Хүбүүдтээ уулзажа, сэдьхэлээ хананхай, байра байдалыень хаража, һанаагаа заһанхай түрэлхид сэдьхэл дүүрэн гэр тээшээ тэхэрэ һэн.

Һургуули хүндэ хээзэшье һаад хэдэггүй. "Эрдэни элэхэ бүрээ үнгэ орохо, эрэ хүн ябаха бүрээ ухаа орохо" гэжэ арадаймнай сэсэн мэргэн үгэ бии. Сэрэгэй һургуули һайнаар хээд, гуримтай, журамтай боложо, элүүр мэндэ хүбүүднай бусаһай гэжэ сэдьхэлһээр тараа нэмди.

Т. НИМБУЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: сэрэгшэ Бэлигтэ Нимбуев тангариг үгэнэ; уялгата тангариг үгэлгын үедэ.

Д. АЛТАЕВАЙ фото.

эрхэ бэшэл мордоол даа. Уни сагташье иимэ дуу дуулалдажа, уйлаха, бархирхын туйлда хүржэ ябаад, хүбүүгээ хаанай албанда үдэшэдэг байгаа. Бидэнэйшье хүбүүгээ ээлжээтэ албандань үдэшэһэн сагнай уни бэшэ.

Эрэхэ гарагай 1-дэ сэрэгшын уялга үгэлгын ёһолол болохо, аргатай һаа, ержэ харыт гэһэн тэмдэг абаад, "Сосновый бор" ошодог автобусто Банзаровай нэрэмжэтэ талмайһаа һуубабди. Энэ үдэр уригдаһан эхэ, эсэгэнэр олон байжа, багтажа ядажа нилээд түрисэлдэбди.

Хүржэ ошоходомнай, элдэб үнгэтэй хүнгэн машинанууд, зон сугларанхай, ямар нэгэн найр нааданай боложо байһан шэнги үзэгдөө. Шэнэхэн сэрэгэй хубсаһа

Назарович Погожев сэрэгшэдэй гэртэхидыень амаршалаад, солдадай клуб орохыень ерэнэн түрэлхидые уриба.

Тэндэ частиин штабай начальник С.П.Павлов, частиин командирай орлогшо С.Г.Вагин гэгшэдтэй танилсуулаад, В.Н.Погожев түрэлхидтэй хөөрэлдөө үүсхэбэ.

- Эхэ эсэгынгээ харууһан доро байтараа гэнтэ сэрэгэй албанда ершэхэдэ, зарим хүбүүдтэ хүнгэн бэшэ байһаниинь гайхалгүй. Бидэшье түрэлхидтэйн харилсаатай байха дуратайбди. Хүмүүжэхэ таладань ехэ нүлөөтэй байхань эли.

Зүгөөр наашаа ерэхэдэ илангаяа зунай сагта базаарһаа гү, али эндэ тэндэһээ энэтэрэ эдихэ юмэ абаад, хүбүүдэ хүндэлхээ бү оролдогты.

Манай сэрэгшэд эдэе хоолоор дуталдадаггүй. 4-

УЛАС ТУРЫН БАЙДАЛҺАА

ХИТАДАЙ ТУГ ГОНКОНГ ДЭЭРЭ НАМИЛЗУУЛАГДАБА

Великобританиин мэдээдэ 156 жэлэй туршада байһан Гонконг Хитад орондоо бусаагдаба. Энэ ушараар "Юнион Джек" гэһэн Англиин туг буулгагдажа, Хитадай туг намилзуулагдаһан байна.

Гонконг хадаа худалдаа наймаанай финансын талаар дэлхэй дээрэхи томохон түбүүдэй нэгэн юм. Эндэхи национальна продуктын хэмжээн Хитадайхитай жэшэбэл, 21 процентнь болодог.

Тус хотын Хитадта бусаагдаха болоһон ушараар айхабтар ехэ баяр ёһолол үнгэргэгдөө. Дэлхэйн олон гүрэнүүдһээ 8 гаран мянган журналистнууд ерээ. Хитадай туг үргэхэ үедэ 40 гүрэнэй 4 мянга гаран айшад байлсаа юм.

Бээжэн хотын Тяньаньмэнь талмай дээрэ энэ үдэр тон хүлгөөтэй байгаа. "Гонконг, шамайе Бээжэн амаршална" гэһэн концертээр һайндэрэй программа эхилээ. Хитад ороной олон үндэһэтэнэй дуу, хатар гүйсэдхэгдэһэн байна. Гонконгдо боложо байһан үйлэ хэрэгүүд Тяньаньмэнь талмай дээрэ тодхогдоһон томо телемониторроор харуулагдажа байгаа. Британиин тугай буулгагдажа, Хитадай тугай үргэгдэхэдэ, эндэ сугларагшад тон ехээр хүхилдэһэн, фейерверк эмхидхэгдэһэн байна.

Хитадай Арадай Республикын түрүүлэгшэ Цзян Цзэминь амаршалгын үгэ хэлэбэ. Тиэхэдэ Гонконгын саашанхи хүгжэлтэ хангагдаха, "нэгэ гүрэн - хоёр системэ" гэһэн хараа шэглэл баримталагдаха юм гээд мэдүүлээ. Оронго нэгдүүлгын энэ хараа шэглэлые найруулагшань Хитадта реформо эхилһэн Дэн Сяопин байһан юм.

Һүниин хоёрдохи часай ябажа байхада, Гонконгын шэнэ захиргаанай - саашадаа Сянганай тусхай районой правительствын тангариг үгэлгын ёһолол үнгэргэгдэбэ. Тиэхэдэнь Тяньаньмэнь талмай дээрэ сугларһан хүн зон тон ехээр хүхилдэбэ. Энэ талмай дээрэ сугларагшадай дунда архи ууһан нэгэшье хүн байгаагүй. Бүхэли хүниндөө үргэлжэлһэн һайндэр тон гуримтайгаар үнгэргэгдөө. Мүн Сянгандашье гурим, журам һайнаар сахигдаа гээд журналистнууд тэмдэглэбэ.

Тиин Гонконг Хитадай тусхай, эрхэ ехэтэй район болгогдожо, орондоо бусаагдаба гэшэ. Урдань байһан социально-экономическа системэнь, ажаһуудалынь тэрэ хэбээрнь үлөөгдөө. Хитад гүрэн оборонын болон гадаадын политикын талаар шийдхэгдэхэ асуудалнуудые анхаржа байха юм.

Россин Федерациин гадаадын хэрэгүүдэй министр Е.М.Примаков Гонконгдо болоһон һайндэртэ хабаадалсаа. Хитадай гадаадын хэрэгүүдэй министр Цян Цичентэй уулзажа, Россин Президент Б.Ельцинэй Цзян Цзэминьдэ бэшэһэн бэшэг дамжуулаа. Гонконгын Хитадта дамжуулагдаһан ушараар хитад арадые амаршалжа байһанаа Россин гүрэнэй толгойлогшо мэдүүлһэн байна.

ПРЕЗИДЕНТЫН ТУШААЛҺАА БУУЛГАГДАХАНЬ ГҮ?

Сербскэ Республикын президент Биляне Плавшич орон дотороо конституционно гурим тогтоохо талаар эрид шийдэнги байһанаа мэдүүлэбэ. Ушар юуб гэхэдэ, Белград хотоһоо өөрын байрладаг Баня-Луке ошожо ябахадань, полициинхид тэрэниие хэдэн часай туршада барижа байлгаа юм. Ороние хүтэлбэрийдэг Сербскэ демократическа партиин гол комитедэй хүдэлмэридэ президентые хабаадуулахагүй гэһэн зорилготойгоор энэ үйлэ хэрэгые тус партиин хүтэлбэрилэгшэд үүдхээ гээд Б.Плавшич гэмнэнэ. Юуб гэхэдэ, урдань ороной президент байһан Радован Караджичай тала баригшад правительствата дээдэ тушаалануудые эзэлнэ тиимэһээ хуулига бэшэ ябуулануудые һаадгүйгөөр хэнэ гээд тэрэ тэмдэглэһэн байна. Хэрэгтэй болоо һаань, президентын эрхэнүүдые хэрэглэн, Арадай скупшныне (парламентыне) тарааха, нүгөөдэ талынхидые дэмжэдэг премьер-министрыешье тушаалаһань буулгаха тухайгаа Б.Плавшич мэдүүлээ.

Гэхэтэй хамта Сербскэ демократическа партиин гол комитедэй заседани дээрэ республикын дотоодын хэрэгүүдэй министр Драган Кияц гэшые президент тушаалаһань буулгахадаа конституцида таарахагүй үйлэ хэрэг ябуулаа, тиимэһээ Б.Плавшич отставкада гараха ёһотой гээд дурадхаха шийдхэбэри абтаба. Ороной президент тус партиһаа гараһан тухайгаа мэдүүлээд, республикын хотонуудаар ябажа, хүн зоной дэмжэлгэдэ хүртэхэ байһан тухайгаа мэдүүлээ.

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ҮНГЭРГЭГДЭНЭ

Европо түби дээрэ юрын түхэлэй буу зэбсэг хороохо тухай договор урда урдаһаа зүришээдэһэн сэрэгэй-политическэ хоёр бүлгэмэй байхада, баталагдаһан юм. Мүнөө үедэ Европо түби дээрэ тогтоод байһан байдалтай энэ договорые тааралдуула зорилготойгоор Венэ хотодо хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Энэ договорые шэнээр хаража үзэхэдөө, гүрэн бүхэнэй, сэрэгэй-политическэ бүлгэмдэ ороно гү, али үгы гү, илгаагүй, аюулгүйн байдалые хангаха гээшэ шухала гээд манай ороной дипломадууд тоолоно.

Томо түхэлэй буу зэбсэгүүдые хороохо тухайгаа НАТО-гай гүрэнүүд Венэ хотодо һаяхан соносохо юм. Энэзиинь Россин Федерациин Гадаадын хэрэгүүдэй министерство тон зүб алхам гээд сэгнэбэ. Тиин буу зэбсэгэй хэмжээн тухай хэлсэнүүдые ябуулаха арга боломжонууд олгуулагдаһан гэжэ мэдүүлһэн байна. Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ али нэгэн гүрэнэй өөрынгөө аюулгүйе хамгаалхын тула ондо ондоо арга боломжонуудые хэрэглэхэ байһыень хараадаа абаха тухай онсологдоо.

Росси болон НАТО-да ородог гүрэнүүдэй хоорондо бэе бээе ойлголсохо ябадалые саашадань хүгжөөлгэ, тэрэ тоодо буу зэбсэгүүдые хороохо тухай договорыне шэнээр хаража үзэлгэ хадаа Европо түби дээрэ аюулгүйе сахилгада онсо нүлөө үзүүлхэ байна гээд Россин Федерациин Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ мэдүүлһэн байна. Россида ябуулагдажа байгаа сэрэгэй реформын түсэбтэ буу зэбсэг хороолгын хэмжээн хараалагдажа болохо байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Газетэнүүдэй, радио болон телевидениин мэдээсэлнүүдые хэрэглэн, С.РИНЧИНОВ хэблэлдэ бэлдэбэ.

Дээдэ-Онгостойн (Верхне-Березовскдохи) "Ахалар" түбтэ — дасанда Майдари бурханай хурал июлин 8-да 3 саһаа болохо. Эрээдүйн сагай Майдари бурхан Сагаан зааниие хүллэжэ эрьехэ. Москва, Санкт-Петербург, Новосибирск, Эрхүү хотонуудһаа, Яхадһаа ерээдүйн бурханай ном соносхохойо, зальбархаяа мүргэлшэ эрбэ. "Ахалар" түб.

арадай түүхын хуряангы очеркнүүд" гэхэн ном хэблэгдээ. 1942 ондо тэрэн шэнээр заагдаад барлагдаа. Энэн буряад-монгол арадай түүхэ эртэ урда сагнаа Октябриин хубисхал хүрэтэр научно-популярна түхэлтэйгөөр харуулхан түрүүшын ном болоно.

Удаань залуу эрдэмтэ Москвагай түүхын, философиин, литературыын институтта кандидатай диссертаци хамгаалба.

1947 ондо "Буряадай түүхын байдал ба тэрэниие шүүмжэлгын ээлжээтэ түсэбүүд" гэхэн түүхэшэдэй суглаан дээрэ П.Т.Хаптаев элидхэл хээ. Тэрэн соогоо нэн түрүүн урдань өөрынгөө бэшээн "Буряад-монголой арадай түүхын хуряангы очеркнүүд" гэхэн номоо шүүмжэлхэн юм. Юундэб гэхэдэ, тэрэ сагтаа тус номын Буряадай түүхые эртэ урда сагнаа 1917 он хүрэтэр шэнжэлхэн гансал ном байжа, зарим тэды дутуу дундануудтай байгаа. Гэхэтэй хамта нүгөө талаһаань түүхэшэн өөрынгөө ажалда шүүмжэлхы ёһоор хандаа. Мүн түүхэ шэнжэлгэ үнэнсэхэ, хазагайруулагдаагүй байха ёһотой гэжэ тэмдэглээн байна.

2 ботиһоо бүридээн "Буряадай АССР-эй түүхын" авторнуудай нэгэн, харюусалгата редакторын байһан Хаптаев тус ном бэшэлгэдэ

Б У Р Я А Д -
М О Н Г О Л О Й
автономито республи-
кын байгуулагдаһаар
ба үндэһэн соёлой
хүгжэжэ эхилхэтэй
хамта буряад-монгол
арадай научна түүхэ
зохёохо тухай асуудал
гараад ерээ. 30-аад он
болотор энэ талаар ехэшье ажал ябуулагдаагүй.

Түүхэ, үйлэ хэрэгүүд дээгүүрхэнээр лэ "эльбэгдээд" гарашадаг байгаа. 1926 ондо хэблэгдэһэн М.Н.Богдановай "Буряад-монгол арадай түүхын очеркнүүд" гэхэн ном бусадһаа илгарна. Тус ном хайн талануудтайшье наа, буряад-монгол арадай түүхые дутуугаар харуулаа.

1934 ондо Буряад-монголой эрдэм шэнжэлгын соёлой институттай үүсхэлээр "Буряадай түүхын арсалдаата асуудалнуудаар" суглаан эмхидхэгдээ. Юундэ "арсалдаабта" гэхэдэ, тэрэ үеын засаг, парти түүхые шэнээр, Сталинай бодомжонуудта дүтэрхыгөөр харуулха гэжэ захирһан байна.

Тэрэ суглаан дээрэ гол элидхэл хэхэ үүргэ П.Т.Хаптаевта даалгагдаа нэн. П.Т.Хаптаев "Буряад-монголой түүхын хүгжэлтын арсалдаата асуудалнууд" гэхэн элидхэл соогоо социально-экономическа байдал, ангиин тэмсэл тухай асуудалнуудта гол анхарал хандуулһан юм. Мүн ородой гурбан революциин үедэхи ба Буряад-Монголой АССР-тэ совет байгуулгын үеын түүхэ шэнжэлхэ хэрэгтэй гэжэ автор тэмдэглээ.

Национально-революционно хүдэлөөн, февралийн буржуазно-демократическа революциин онсо таланууд, Октябриин хубисхалай илалта, граждан дайн - эдэ мэтын асуудалнууд түрүүшынхиеэ тиихэдэ табигдаа нэн. Эдэ орёо асуудалнууд П.Т.Хаптаевай түүхэ шэнжэлхэ ажалын гол шатань боложо үгөө.

Хэрмэнэй булагай Түхэм нютагта (мүнөө Усть-Ордын тойрогой Баяндайн аймаг) түрэн Павел Табинаевич Хаптаев тэрэ үедэ Түхэмэй, Ойхон олтирогой Семисосинскһуурунуудта багшалһан, Эрхүүгэй университет дүүргэһэн, Ородой географическа бүлгэмэй Зүүн Сибириин таһагай буряадай секцидэ шэнжэлхы ажал ябуулһан, Москвада үндэһэтэнэй институттай аспирантурада хураһан, Зүүн зүгэй ажалшадай Коммунист университеттэ ажаллаһан намтартай байгаа. 1933 оной апрель нараһаа Буряад-Монголой эрдэм-шэнжэлгын соёлой институтта ажаллаһаа ороо нэн.

Эрхүүдэ хураха үедөө оюутан Хаптаев ажал соогоо Буряадай этнографиин асуудалнуудые дайраһан аад, Москвада хураһадаа, Буряадай эрдэмэй ниитын анхарал татаһан темэнүүдые шэнжэлжэ эхилээ. Энэ хадаа буряад улсаяй заншалта байдалай эбдэрһэн, коллективизациин нүлөөн доро социальна олон нэлгэлтэнүүд боложо, нүүдэлшэ арадай хуурижаһан тухай асуудалнууд болоно.

БУРЯАД ТҮҮХЭШЭДЭЙ ҮБГЭН ТҮРҮҮ

(П. Т. Хаптаевай түрэнхөөр 90 жэлэй ойдо)

ехэхэн хубитаяа оруулаа.

Буряад орондо болоһон социалист революци ба граждан дайн тухай асуудалнууд П.Т.Хаптаевай номууд соо ехэхэн нуури эзэлнэ. 1947 ондо "Буряад-Монгол орон Октябриин социалист революциин үедэ" гэхэн номын хэблэгдээ. Бодото баримтанууды хэрэглэн, автор социальна-экономическа байдал, түүхын хүгжэлтые дэлгэрэнгээр харуулжа шадаа.

- Нүхэр Хаптаевай хэһэн ажал ганса Буряадта болоһон хубисхалай түүхэдэ бэшэ, мүн бүхы дээрэ Агууехэ хубисхалай түүхэдэ ехэ нэмэри боложо үгөө, - гэжэ академик Н.И.Линц энэ ном тухайнь бэшэһэн байна. Энэ хүдэлмэринь докторско диссертаци боложо, 1965 ондо амжалтатайгаар хамгаалагдаа нэн.

Гүрэн түрын коммунист үзэл бодолой шанга нүлөөн доро байһан үедэ бэшэгдэһэн тус номыень мүнөө сагта шэнээр, мүнөө сагай үндэрһөө хараха хэрэгтэй. Илангаяа национально-демократическа ажал ябуулагдадые арад зондо эсэргүүсэһэн, революционно политикууд гэжэ буруу бэшэһэн талануудыень. Энэ ганса автарай бэшэ, мүн манайшье зэмэ болоно.

Табан ботиһоо бүридэһэн "Сибириин түүхэ" гэхэн номдо П.Т.Хаптаев Сибириин үндэһэтэнэй районуудта Октябриин социалист революци ба граждан дайнай болоһон тухай хэһэгүүдые бэшэһэн юм. Энэ ном хэблэхэдэ, редакторай орлогшо байһан байна.

Эрдэм-шэнжэлгын ажалаа П.Т.Хаптаев залуу түүхэшэдые, этнографуудые бэлдэхэ хэрэгтэй нягта холбожо шадаа. Тэрэнэй хүтэлбэри доро хэдэн эрдэмтэд кандидатай болон докторой диссертацинууды хамгаалһан юм.

Бэрхэ түүхэшэ, дутуу дундануудта дурагүй, эрдэм мэдэсэээ ходоодоо дээшэлүүлхые оролдодог П.Т.Хаптаев эрдэмтэдэй, олонийтын дунда хүндэтэй байгаа.

Тэрэндэ "РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй эрдэмэй габьяата ажал ябуулагша" гэхэн хүндэтэ нэрэ олгодоо, "Хүндэлэлэй Тэмдэг" орденээр ба олон тоото медальнуудаар шагнагдаһан байха.

Арба гаран монографинуудые, газетэ, сэтгүүлүүдтэ зуу гаран статьянуудые бэшэжэ, ерээдүйн зондо жэшээ болгон үлөөгөө. Тэрэнэй хэһэн, эхилхэн хэрэгые нүхэдынь, шабинарын үргэлжэлүүлхээр.

Дүшэ гаран жэлдэ Буряадай түүхэшэдые толгойлжо ябаһан, буряад түүхэшэдэй ёһотой үбгэн түрүү П.Т.Хаптаев байгша оной эдэ үдэрнүүдтэ 90 наһа гүйсэхэ байгаа.

Б.ЦИБИКОВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

Анхарагты: шэнэ номууд

БАГШАНАРТА ТУҺАТАЙ

"Ород үгэнүүдэй бүридэлөөр лекцинууд (морфемнэ ба үгын бүридэлэй талаар шэнжэлэн тодорхойлохо методикын зүйлнүүд)" гэхэн нэрэтэй ном гаража, дээдэ ба дунда хургуулинуудай багшанарай анхаралда дурадхагдаба.

Номой автор хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор Буряадай университедэй профессор У-Ж.Ш.Дондуков ганса монгол хэлэнүүдэй мэргэжэлтэ бэшэ, хэлэнэй юрэнхы шудалал ба монгол хэлэтэ хургуулида ород хэлэ зааха талаар методикын асуудалнууды шэнжэлэгшэ гэжэ мэдээжэ юм.

Тус ажалда ород хэлэнэй үгын бүридэлдэ хабаатай теориин ба практикын асуудалнууд ороно. Жэшээн, үгын удха шэнжэлхэ талаар гүнзэгы шэнжэлэгэнүүдэй дуталдааг ушарһаа хэлэнэй мэргэжэлтэ хүшэрхэн байдалда ородог. Хэлэнэй түхэл (знак) удха хоёрой холбооо хайнаар ойлгоогүйдөө үгын удха элирүүлхэнь хэсүү юм. Хэлэ бэшэгэй эрдэмэй мүнөө сагай хүгжэлтын мэдээгээр, нэгэ хэлэнэй зүйлнүүдые нүгөө хэлэнэй арга зэбсэгээр хүсэд тайлбарилжа болохогүй гэжэ автор тобишолно. Үгын удха тайлбарилхадаа, тусхай нэрэ томьёо, тусхай хэлэн хэрэгтэй гэжэ зариман хэлэнэ. Дурагдаһан энэ асуудалнууд энэ ном соо ойлгосотой тодоор харуулагдажа, ород буряад хэлэнүүдэй жэшээ дээрэ үндэһэ баримтататайгаар шийдхэлгын хэдэлгэ хэгдэнэ.

Үгын бүридэл хадаа хүгжэлтын элдэб шэглэл халбаритай юм. Нэгэ "уурхайда" ородог нэгэн бүридэлтэй үгэнүүдые

элирүүлхын тула хубилган жэншэлгын арга үргэнээр хэрэглэгдэнэ. Ород, буряад морфемнүүдэй зохилдолой тодорхой шэглэлнүүдые автор баримталан харуулна. Үгын бүридэл соо хуби зохилдуулгын ушар баримтанууд даб дээрээ багаар шэнжэлэгдэнхэй.

Эдэ бүгэдэһөө гадна ном соо дунда хургуулийн хурагшадтай бэшэгэй дүрим мэдэлгэ яжа хайжаруулхаб гэхэн заабаринууд үгтэнэ. Бэшэгэй дүрим мэдэлгэдэ, ород хэлэнэй талаар шадабарилдадалга хайжаруулха хэрэгтэ хурагшадтай яряанай хэлэ хүгжөөлгэдэ хулаар анхарал хандуулха ушар муу нүлөө үзүүлнэ гэжэ автор зүб тодорхойлоно. Эдэ хоёрые сугтань ябуулбал, хайн үрэ дүнтэй байха жэшээтэй.

Ушар иимэһээ автор үгын сан, бүридэл ба байгуулалта (морфологи) үзэхэдөө, хоорондонь холбоотойгоор үзэхые дурадхана. Үгэнүүдые морфемнэ бүридэлэй талаар задалха арга дүрэнүүдые тодорхойлон үгэһэниинь хайшаалтай. Энэ ганса багшадашы бэшэ, хурагшад баһал хэрэгтэй зүйл гэшэ.

Профессор У-Ж.Дондуковой тус номой үндэһэн хадаа олон жэл оюутадта уншадаг лекцинууд болоо гэжэ хэлэлтэй юм. Иимэ номуудай үсөөн ушарһаа багшанарта өөрынгөө мэргэжэл дээшэлүүлхэдэнь ехэ туһатай ном болоо гэшэ.

О.НЕЧАЕВА,
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор, БГУ-гай ород хэлэнэй кафедрин профессор.

ГАНТИМУРОВУУД ТУХАЙ

Д.Г.Дамдиновай "Гантимуровуудай уг изагуур тухай" гэхэн гаршагтай ном хаяхана Улаан-Үдэ хотодо хэблэгдэбэ. Удхаараа ном ехэ һонин. Ганса багшанарта болон хизаар ороноо шэнжэлэгшэдтэ бэшэ, мүн Байгал шадархи түүхээр һонирхогшодто ехэ туһатай гэжэ ханагдана. Тездэ үсөөнөөр, оройдоол 500 хэлэгээр гараһаниинь лэ харамтай байна. Тэрэнэй олонхи номынь Улаан-Үдэдөө гарагдаха, харин Шэтын область руу тон үсөөн ном хүрэхэн гэшэ.

Номой автор Даша-Нима Галданович Дамдинов уг гарбалаараа Ононой хамниган юм. Дайнай болон ажалай ветеран үндэр наһатайшье наа, эрдэмэй шэнжэлэгэнүүдые үргэлжэлүүлхээр. 71 наһатайдаа докторско диссертаци амжалтатайгаар хамгаалаа. Хэрбээ Д.Г.Дамдиновай шэнжэлгын хүдэлмэри хээгүй хаань, Ононой хамнигадай ёһо заншалаар, соёлоор, хэлээр эрдэмэй-практическа конференци Шэтын областиин Кырагай райондо үнгэргэгдэхгүй нэн.

"Гантимуровуудай уг изагуур тухай" гэхэн ном соо нэн түрүүн дагуурнуудай тайжа Гантимуровай хуби заяан болон дагуур арадай хуби заяанда муушье, хайншье тээшэн тэрэнэй нүлөөлхэн үүргэ тухай хэлэгдэнэ.

Дагуур (ород хэлэн дээрэ Даур) Ган-Түмэр тэрэ үймөөтэ үедэ баһал худхаһан хуймаһан юм. (Хэды дахин Хитад орон руу зөөһэн, һөөргөө түрэл нютагаа бусаһан). һүүлэй һүүлдэ Россин хаанта засагай харьяатад болобо. Ган-Түмэр ородой тайжын нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, Байгал шадар ажаһууһан улэд зоние, тэдэнэй газар уһые хитадуудһаа хамгаалха, аршалха хэрэгтэ шухаг үүргэ дүүргэһэн юм.

Байгал шадархи нютагуудай хаанта Россин мэдэлэй боложо байха үедэ Оросой сэрэгэй тушаалтад дагуур арадые түнгүүсүүд (звенк) тээшэ бэшэһэн байдаг. Тиигэжэ буруу нэрлэгдэһэн монгол туургата арад-дагуурнууд гэхэ гү, али Ононой хамнигад гэхэн этносэй нэрэ худхагдажа, мартагдажа эхилээ бэлэй.

Энэ түүхын энэ бодотыень хэргээхын тулада Д.Дамдинов дагуурнуудай ёһо заншал, соёл, хуудал байдал алишье талаһаань харуулһан түүхэтэ материалнууд дээрэ үндэһэлжэ, номоо ехэ һонин болгожо шадаа.

Зүгөөр Д.Г.Дамдиновай бүхы тобишололнуудтай болон сэгнэлтэнүүдтэй зүбшэхөөр бэшэ. Гол түлэб үндэһэн яһатанай хоорондох асуудалнуудаар.

Тиигэбэшье Д.Г.Дамдиновай монгол-дагуурнууд тухай энэ ном олон һонин материалнуудые согсолон хабсаруулагдаһан хадаа ехэ сэнтэй.

Шүүмжэлгынгээ түгэхэдэ хоёр үгэ нэмэхэ дуран хүрэнэ. Шэтэ хотодо тус номые Буряадуудай үндэһэн соёлой эблэл гараана, харин Улаан-Үдэдэ Толстойн гудамжын 1-дэхи гэрэй 36-дахин байрада хандахада болоно.

Виктор СЕКЕРИН,
философиин эрдэмэй кандидат,
доцент.

Шэтэ хото.

АЖАБАЙДАЛАЙ УРАСХАА СОО ХҮН ШАРАЙГАА АЛДАНГУЙ

Жэлэй дүрбэн саг сооһоо хабар эгээл гоё хаһань гэшээ. Зүгөөр энэ үедэ ганса байгаали шэнэдхэн хайндэрлэнэ бэшэ, мүн хургуули дүүргэгшэдэй ехэ хайндэр ердэг. Эгээ энэ хаһада далижан ургаж ябаа залуушуул хургуули-уурхайнуудһаан нийдэн гарадаг. Тэдэнэй урда ажабайдалай олон тоото харгынууд зурылдана, алиниень шэлэхэб гэхэн хүндэшэг асуудал тобойн гараха. Хэн нэгэн багша болохо дуратай, инженерэйшье мэргэжэл заримдаа хайшаагадаг, врачшье болохо дуратайшуул олдохо. Хүн бүхэн дуратай мэргэжэлээ шэлэхэ.

Тезд бүхы хүсэ шадалаа, сөдхэлэйнгээ элшэнүүдые суглуулжа, үдэр бүри ами наһанай дабаануудые дабаха хуби заяатай зондо дуратай мэргэжэлээ шэлэхэн хүндэшэг ашаан. Илангаяа үбдэхэ зобохын сэн хайн мэдэхэ, больницын таһаг соо тоолошогүй олон нойргүй хүнүүдые үнгэргэхэн үхибүүдтэ.

Нэгэ нимэ хуби заяатай басагантай уулзаха баатай байгаа. Вика Шербакова энэ жэл хургуули дүүргэбэ. Өөрын бодото үйлэ хэрэгүүдтэй ажабайдалай богһо алхахаяа байһан басаган, үбшэн, зоболон,

үни удаан эмнэлгэ гэшые өөр дээрээ мэдэрхэн юм.

"Би хүндөөр үбшэлөөд, ехэ үни соо больницануудаар ябааб. Хахад жэл соо Москвадшье эмшэлгэ гарааб. Больницада хэбтэхэдээ, врач болон медсестрануудай үбшэн зондо бүхыгөөрөө туһалхаяа оролдожо байһые үдэр бүри харадаг хэм. Тиймэнээ минийшье хүниие эмшэлхэ мэргэжэл шэлэхэеэ эрэмэлзэхэмни гайхалтай бэшэ. Би фельдшер болохо хүсэлтэйб" гэжэ Вика хөөрэнэ.

Викын болон бусадшье үхибүүдэй ами наһан гансал

больницануудай таһагууд соо үнгэрнэ бэшэ. Юундэб гэхэдэ, тэдэнэй бэрхэшээлүүдтэ дүтэрхы, олон ушарнуудта дэмжэдэг түрэл хургуулинь ажабайдалдань гол нуури эзэлнэ.

Социальная талаар дэмжэлгын 60-дахи хургуули (Улаан-Үдэ) эгээл нимэ болоно. Энэ жэл тус хургуули 18 хүбүүд, басагад дүүргэбэ. Энэ хайхан үдэрнүүдтэ тэдэнэй хүүшын хонхо жэнгирээ. Түрэл хургуулинь багшанар, гэртэхиниинь амаршалгын үгэнүүдые хэлэхэдээ, бултандань амжалта, жаргал хүсэхэн байна. Энэл үдэр

хургуулиин директор Т.К.Макарова эрхим бэрхээр хураһан хурагшадта үнэмшлэгэнүүдые болон грамотануудые барюулаа. Гэхэтэй хамта, олонхи хурагшад "Россин хүүгэд" гэхэн Президентын программын ёһоор үнгэргэгдэхэн эрэмдэг үхибүүдтэй зохёохы ажалай түрүүшын фестивалиин дипломантнууд болоо. Тэдэнэй бүтээһэн уран бүтээлнүүд хургуулиин выставкэдэ табигдаһан байгаа. Эндэ Саша Игнатюк, Максим Величанский, Марат Ахмадеев болон бусадтай ажал онсо тэмдэглэхээр.

Мүнөө дүүргэгшэ Настя Кочеткова Руслан Етобаев хоёр Томскын болон Москвагай юридическэ институтудай оюутад болохо эрхэдэ хүртэнхэйнууд. Настя абынгаа замаар ябана.

Русланшье энэ мэргэжэл үни шэлэнхэй хэн. хургуулиин багшанарай коллектив эдэниие бэлдэхэ талаар эдэбхитэй ажал ябуулаа. хургуули соо өөһэдэн психологическэ албан хүдэлдэг (хүтэлбэрилэгшэнь Н.И.Баргтуева). В.П.Лебедева, А.П.Натаев, К.П.Кузнецова, Н.И.Красноярова, С.М.Дмитриева багшанартай, хуралсаалай талаар директорэй орлогшо В.С.Болотоватай хөөрэлдэхэдэ, тэдэнэй бүхы ханаһаа үхибүүдтэй хайнаар хүмүүжүүлхын хэрэгтэ хандуудагынь эли байгаа хэн.

хургуули дотор олон хэмжээ ябуулганууд, тэдэнэй тоодо элдэб уулзалганууд, уран зохёолой үдэшэнүүд, кон-курснууд, нээмэл хэшээлнүүд, эжы абанарайнь хабаадалгатайгаар дэмжэлгын нээмэл хэшээлнүүд үнгэргэгдэдэг. Гэхэ зуура мэдээжэ хүнүүдтэй, хүндэтэ айлшадтай уулзалганууд болоо. Эндэ илангаяа Лариса Петровна Сахьянова Пётр Тимофеевич Абашев хоёртой үнгэргэгдэхэн уулзалга үхибүүдтэ үни ханагдаха байха. хурагшад өөһэдөөшье хэмжээ ябуулгануудта эдэбхитэйгээр хабаададаг. Вика Шербакова, Арсалан Оргонов, Наташа Бельская гэгшэд уран зохёолой үдэшэнүүдтэ элдэб геройнуудай рольнуудые гүйсэдхөө хэн.

Саашанхи харгыгаа шэлэхэ хаһадаа ерээд байхадаа, хоёр Сергейнүүдтэй (Бурзаев ба Дугаров) хэлэхээр, "нэн түрүүн хүн шарайгаа алдахагүй, хайн ханаатай, Өе бээдээ өтигэмжэ ехэтэй байха хүрэгтэй".

Тус хургуулиин багшанар хурагшадтаа иимэ абари зан олгуулха уялгаяа дүүргэжэ шадаа гэхэ байна.

Д. ЭРДЫНЕЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: энэ жэл хургуули дүүргэгшэд. М.ШАНТАКОВОЙ фото.

хүндэтэй, бултанай дуратай Надежда Михайловна Баторова болоно даа.

Н.М.Баторова 1937 ондо Хориин аймагай Баруун-Хасуурта нютагта түрэнэн юм. 1955 ондо Хориин дунда хургуули эрхимээр дүүргэжэ, Хориингоо аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Ашанга нютагта номой санда библиотекарээр жэлэй туршада ажаллаад, 1957 ондо Улаан-Үдэ хото ерэнэн намтартай. Энэл жэлдээ оёолой "Туяана" фабрикада ойро зуура хүдэлөөд, зундаа "Буряад үнэн" сонинной редакцияда подчитчицаар ажалахаяа ерээ хэн. Тэрэ гэхэнхээ хойшо таһалгаряагүйгөөр "Үнэндөө" хүдэлхэдөө, Надежда Михайловна суг хүдэлдэг нүхэд соогоо тон ехэ хүндэтэй болоо гэшээ. Энэньшые ойлгосотой, хүн бүхэндэ урин дулаахан харасаараа, зулгы зохид зангаараа, ухаатай сээсн үгөөрөө хайшаагадаг ха юм.

1961 ондо өөрынгөө инаг нүхэр Борис Ламажалович Баторовтай хуби заяатаа холбохо гэжэ шийдээд, аяар холын Хурамхаанай бэри боложо, хурин түрээс наяруулаа хэй. Хоёр алтан хүбүү түрэгжэ, эхэн жаргал элдээ. Хара муухай этэгээдэй гарһаа улаһан Баясхалан хүбүүгээ ханахадаа, эхын зурхэн гунигаар халидаг. "Үнгэтэ юртэмсэ гээшэмнай нимэл байнал даа", - гээд, Надежда Михайловна ханаа алдадаг.

Үйдхар гашуудал гээшээд дарагдангүй, шангаар лэ бээс барижа,

ЖАРАН ДАБААЕ ДАБАН ГАРААЛТА...

энэ, болотор хүхюүн зугаатай, ходо наадатай, энээдтэй ябадаг эгээл нүхэр Надежда Михайловна эрхим хүнэй жэшээ болоно гэхэдэ, нэгэньше алуу болохогүй.

Һаяхан манай хүндэтэ ветеран 60 наһанайнгаа жабхаланта оёе хүхюүн сэнгэлигээр угтаба. Ажалайхид Надежда Михайловнадаа олон тоото үрэлэй үгэнүүдые хэлэжэ байха. Бишье өөрынгөө үгэнүүдые хэлэхэ зэргэтэйб.

Хүндэтэ манай Надежда Михайловна!
 Үглөө бүри улаан нараяа угтажа,
 Үдэр бүри Үнэн сонинно уншажа,
 Жаран жэлдэ жаргажа,
 Далан жэлдэ дуулажа,
 Няан жэлдэ налайжа,
 Эрэн жэлдэ ербижэ,
 Зуун жэлдэ зугаалжа,
 Сагаалжа, ногоолжо нуухайнай болтогой!

Б.БАЛДАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: "Үнэнэй" ветеран Н.М.Баторова. (Редакция архивһаа абтаба).

спорт.спорт.спорт.спорт.спорт.спорт.спорт.

Манай республикын эдир шатаршадтай дунда хэды хонирхолтой нааданууд болодог хэн бэ? Панаад, дурсаад үзэе. Улаан-Үдэ хотодо шатарай фестиваль, мурьсөөнүүдтэй болоходо, хэдэн олон эдир шатаршад хаа хаанаһаа сугларжа, хэдэн үдэрэй туршада шанга тупалдаатай наадан болодог хэмнай!

Буряад ороной эрхим бэрхэ хүбүүд, басагад эдэл наадануудһаа хайн хургаал абажа, холо ойгуур суурхажэ эхилхэн гэшээ. Пүүлэй үедэ манай республикада уласхоорондын хоёр мастер Согто Намжилов, Тимур Иванов гэгшэд урган гараа. Тийхэдэ арба гаран бэлдэхэл хайнтай спортын мастерта кандидатуудтай болоһон байхабди. Мүнөө Москвагай физическэ культурын академиин оюутан Денис Абашеев 1996-1997 онуудта студентнүүдтэй, мүн 18 наһа хүрэтэр наадаһан эдиршүүлэй хоорондо Николай Николук гэгшэд Москва хотын чемпионууд болоһон

ЕХЭ НААДАНДА УРИНАБДИ

гээшэ. Россин Федерациин суглуулагдамал командын гешүүн Баатар Самбуев дэлхэйн түрүү нуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэн нааданда хабаадалсаа. Тийхэдэ Илья Хахинов Техас (США) штадай чемпион болоһон байна. Бусадтай дундаһаа Юрий Михайлов, Евгений Ханхалаев болон бусадые нэрлэлтэй. Эдэнэрнай саашадаа бээс бээлжэ, дээдэ гарай шатаршад болохо эрмэлзэлдэ абтанхай. хайшаахаар, дэмжэхээр бээс аал?

Байгша ондо уласхоорондын мурьсөө Улаан-Үдэ хотодо үнгэргэхэ ханаатайгаар ФИДЕ-гэй болон Хальмагай Президент К.Н.Илюмжиновтэ хандаһан байнабди. "Үхибүүдтэй дунда үнгэргэгдэжэ байдаг бүхы мурьсөөнүүдые дэмжэнэб. Уласхоорондын шатарай федерациин Президент хэн тула арга бээдэрхэ, туһалхаб", - гэжэ Илюмжинов харюугай бэшэг соогоо найдуулаа хэн.

Эндэһээ уламжалан, уласхоорондын энэ мурьсөө июлин 27-ноо августын 4 болотор Улаан-Үдэ хотодо үнгэргэхэ болобобди. Манай республикаһаа энэ нааданда дүрбэн команда хабаадахаар хараалагдана. Мурьсөөндэ Хитадай, Таиландын, Вьетнамай, Тайваниин, Индин, Монголой, Казахстанай, Узбекистанай, Кыргызстанай, Хальмагай, Тывагай, Саха-Яхадай, Хакасай, Горно-Алтайн, Усть-Ордын болон Агын автономито округуудтай эдир шатаршад ерэхээр уригданхай. Командын бүридэлдэ нэгэдэй разрядтай 4 хүбүүн, 1 басаган хабаадаха юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ республикын суглуулагдамал командануудые бүридхэхэ зорилготойгоор республикын түрүү нуури эзэлхын түлөө мурьсөөн июлин 16-һаа 25 болотор үнгэргэгдэхэ юм.

А.ГАРМАЕВА,
 Буряад Республикын физическэ культурын габыата хүдэлмэрлэгшэ.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

<p>Редактор А.А. АНГАРХАЕВ.</p> <p>РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: С.Д. РИНЧИНОВ (редакторай орлогшо), Г. Х. ДАШЕЕВА (редакторай орлогшо), Б.М.Ж. БАЛДАНОВ (харюусалгата секретарь), Р.Б. ГАРМАЕВ, Д.Д. СУНДАРОН (Буряад Республикын Арадай Хурал), таһагуудые даагшад: Ц. Ц. ДОНДОГОЙ, С. Д. ОЧИРОВ, Т.В.САМБЯЛОВА, В.И.ПИНТАЕВ (хэблэлэй директор).</p>	<p>Манай адрес:</p> <p>670000, Улаан-Үдэ, Каландаришвилиин үйлэс, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци.</p>	<p>Газетэ хэблэлэй 1 хуудалан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэлэг 2363. Хэблэлтэ тушаагдаһан саг 17.00.</p>	<p>"Республиканска типографи" гэхэн АО-до газетэ хэблэгдээ. Директорайнь телефон: 2-40-45. Б-0079-дэхн номертойгоор бүридхэлдэ абтанхай. Заказ № 7826.</p>
<p>Редакция телефонууд: редакторай - 1-50-96, приёмнын - 1-54-54, редакторай орлогшонорой - 1-68-08, 1-64-36, харюусалгата секретариин - 1-50-52, секретариатай - 1-62-62, таһагууд: үндэһэтэй болон политическэ асуудалнуудаар - 1-55-97 (даагшань), 1-61-35, 1-34-05, экономикын - 1-63-86, 1-61-35, соёлой болон түүхын - 1-60-21 (даагшань), 1-57-63, залуушуулай, оюутадтай ажабайдалай болон олонитын хүдэлмэрийн - 1-54-93 (даагшань), 1-69-58, мэдээлэй болон соносхой - 1-67-81, корректорнүүдтэй - 1-33-61, компьютерна түбэй - 1-66-76.</p> <p>"Бурятия" хэблэлэй телефонууд: директор - 1-49-94, бухгалтери - 1-23-67, вахта - 1-35-95.</p> <p>Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, нютагай нэрлүүдтэй бэшэлгы хазгайруулан ушарта авторнуудын харюусалгатай. Редакция наһамжа авторайхитай адли бэшэ байжа магад.</p>			